

عنوان

نقد محتوایی و رویه‌ای گزارش احمد شهید (بر اساس آئین کار مأموران رویه‌های ویژه)

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۱۷۱

تاریخ: ۱۳۹۳/۱۱/۰۶

شناسنامه

عنوان:

نقد محتوایی و رویه‌ای گزارش احمد شهید
(بر اساس آئین کار مأموران رویه‌های ویژه)

مؤلف:

سید محمد حسین پیغمبری

معاونت پژوهشی

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۱۷۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱۱/۰۶

پژوهشکده شورای نگهبان

نقد محتوای رویه‌ای گزارش احمد شهید

(بر اساس آئین کار مأموران رویه‌های ویژه)

(code of conduct for special procedures mandate holders)

(مصوب نهمین نشست شورای حقوق بشر در ژوئن ۲۰۰۷)

فهرست مطالب

۲.....	مقدمه
۴.....	۱- بخش اول: کلیات گزارش و ایرادات رویه‌ای
۴.....	۱-۱. علت عدم پذیرش گزارشگر ویژه به درون مرزها
۶.....	۲-۱. عدم رعایت آئین کار مأموران رویه‌های ویژه شورای حقوق بشر
۶.....	۳-۱. عدم انعکاس دقیق پاسخ‌های ایران به متن پیش‌نویس گزارش
۷.....	۴-۱. ابهامات و اطلاعات نامشخص
۸.....	۵-۱. منابع غیر قابل اعتماد
۱۰.....	۶-۱. عدم آشنایی با نظام حقوق اساسی و رویه تقنینی در ایران
۱۱.....	۷-۱. استفاده ژروناستی از آمار و ارقام
۱۲.....	۲- بخش دوم: ایرادات محتوایی
۱۲.....	۱-۲. در ارتباط با اعدام
۱۳.....	۲-۲. در ارتباط با حق اشتغال
۱۴.....	۳-۲. در ارتباط با محیط زیست
۱۵.....	۴-۲. اقلیت‌های قومی
۱۶.....	۵-۲. در زمینه اقلیت‌های دینی
۱۸.....	۶-۲. در زمینه روزنامه‌نگاران
۱۸.....	نتیجه
۲۰.....	منابع

مقدمه

از اولین سال‌های تأسیس سازمان ملل متحد (۱۹۴۵)، موضوع حقوق بشر در دستور کار قرار گرفت و سه سال بعد از تأسیس آن، اعلامیه جهانی حقوق بشر در سال ۱۹۴۸ صادر گردید. بعد از تدوین این اعلامیه، بلوک‌های قدرتمند آن زمان سعی در تدوین اسناد حقوق بشری با توجه به مبانی نظری خود نمودند و حاصل تلاش این دو قطب، تدوین میثاق حقوق مدنی سیاسی و میثاق حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی در سال ۱۹۶۶ بود.

سازوکاری که در ساختار سازمان ملل برای موضوع حقوق بشر در نظر گرفته شده است نیز تاکنون با تغییراتی همراه بوده است که تأسیس و ایجاد «شورای حقوق بشر» در سال ۲۰۰۶ از مهم‌ترین این تغییرات به شمار می‌آید. این شورا در واقع جایگزین «کمیسیون حقوق بشر» گردید که تا قبل از این تاریخ در ساختار سازمان ملل ذیل شورای اقتصادی اجتماعی (ecosoc)^۱ تعریف شده بود لیکن بعد از قطعنامه مجمع عمومی^۲ تبدیل به شورای حقوق گردید که اعضای آن توسط همه اعضای سازمان ملل انتخاب می‌گردند.

بعد از تأسیس شورای حقوق بشر، این شورا اجرای روندهای خاص را برای نظارت بر حقوق بشر در پیش گرفت. با تغییر ساختار و نحوه انتخاب شدن اعضای این شورا و پیش‌بینی شدن سازوکارهایی مانند بررسی دوره‌ای و جهانی (UPR)^۳ امید آن بود که از سیاسی‌کاری شورای حقوق بشر جلوگیری شود و به صورت مستقل عمل کند، اما عضویت کشورهای که به صورت سیاست زده به موضوع حقوق بشر می‌پردازند در این شورا، این امید کشورهای مستقل را مخدوش نمود. حضور کشورهای همانند عربستان و آمریکا در شورای حقوق بشر قطعاً نقض قطعنامه مجمع عمومی در تأسیس شورای حقوق بشر در سال ۲۰۰۶ است، خصوصاً بند c که اشعار می‌دارد: «کشورهای عضو شورای حقوق بشر باید بالاترین میزان استانداردهای حقوق بشری را رعایت نمایند و

1. Economic and Social Council

2. resolution 60/251 of 15 March 2006

۳. Universal periodic review : در این سازوکار همه کشورهای جهان به صورت دوره‌ای و منظم (هر ۴ سال یکبار) از لحاظ وضعیت حقوق بشری مورد بررسی شورای حقوق بشر قرار می‌گیرند. این سازوکار در نتیجه عملکرد سیاسی نهاد پیشین حقوق بشر یعنی کمیسیون حقوق بشر بود که در بررسی‌ها تحت تأثیر کشورهای قدرتمند قرار داشت و انتقادات به این رویه نهایتاً باعث تغییر ساختار شورای حقوق بشر گردید.

بیشترین همکاری را با شورای حقوق بشر داشته باشند.» حال آنکه در بررسی عملکرد کشورهای مذکور جدی‌ترین موارد نقض حقوق بشر قابل مشاهده است.^۱

عدم استقلال این شورا در برخی از تصمیمات و عملکردهای آن مانند تعیین گزارشگر ویژه برای ایران و تدوین گزارش‌های خلاف واقع نیز مشهود می‌باشد که در ذیل به بررسی دقیق‌تر این عمل غیرمنصفانه خواهیم پرداخت:

در زمینه حقوق بشر از ابتدای انقلاب اسلامی (۱۹۷۹) تا قبل از سال ۲۰۱۱، ۴۰ قطعنامه حقوق بشری بر ضد جمهوری اسلامی ایران صادر گردیده است و نهایتاً در سال ۲۰۱۱ در مجمع عمومی سازمان ملل، قطعنامه حقوق بشری با ۸۹ رأی مثبت بر ضد ایران تصویب گردید که بیشترین میزان رأی مثبت به محکومیت حقوق بشری ایران محسوب می‌گردد و نشان‌دهنده این واقعیت است که در زمینه حقوق بشر، برخی از کشورهای ذی‌نفوذ در سازمان ملل در یک پروژه درازمدت و آرام سعی در سیاه نمایی علیه ایران داشته‌اند تا بدین وسیله بتوانند موضوع حقوق بشر را جایگزین بحران‌های ساختگی مانند مسئله هسته‌ای و تروریسم نمایند.

متعاقب این قطعنامه، دبیر کل سازمان ملل در قالب گزارشی به شورای حقوق بشر نگرانی خود را از وضعیت حقوق بشر در ایران اعلام نمود. بلافاصله بعد از این گزارش، شورای حقوق بشر در نشست شانزدهم خود (فروردین سال ۱۳۹۰) نسبت به تعیین گزارشگر ویژه برای ایران اقدام نمود. لازم به ذکر است که صرف تعیین گزارشگر ویژه برای هر کشوری به نوعی اعلام وضعیت غیرعادی برای آن کشور محسوب می‌گردد، چراکه تعیین گزارشگر ویژه به معنای آن است که روند عادی بررسی وضعیت حقوق بشر کافی نیست و باید برای کشور مورد بررسی گزارشگر ویژه تعیین گردد. بعد از تشکیل شورای حقوق بشر، این شورا فقط برای چند کشور محدود از جمله کشورهای ایران، میانمار و کره شمالی گزارشگر ویژه تعیین نموده است.

بعد از این تصمیم شورای حقوق بشر، آقای احمد شهید وزیر خارجه سابق کشور مالدیو به عنوان گزارشگر ویژه ایران تعیین شد. در مأموریت شورای حقوق بشر در تاریخ (۳ فروردین ۱۳۹۰)، گزارشگر مکلف شده است که در ارتباط با موضوع حقوق بشر در

۱. به عنوان نمونه در این خصوص گزارش‌های "مفلح القحطانی"، دبیر کل اتحادیه ملی حقوق بشر در عربستان و کمیته دفاع از حقوق بشر در شبه جزیره عربستان و برخی گزارش‌های عفو بین الملل قابل مشاهده است.

جمهوری اسلامی ایران هر ساله دو گزارش تهیه نماید: اکتبر (مهر) هر سال برای مجمع عمومی و در شش ماه بعدی برای ارائه به شورای حقوق بشر.^۱

طبق این روند تاکنون ۴ گزارش تهیه شده است که آخرین آن در مهرماه ۱۳۹۳ در مجمع عمومی قرائت گردید. این گزارش در پنج بخش تهیه شده که ذیل هر بخش موضوعات حقوقی متناسب با آن مورد بررسی قرار گرفته است. مقدمه، حقوق مدنی سیاسی، حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی، تحریم‌های اقتصادی و تأثیر آنها، نتیجه‌گیری‌ها و توصیه‌ها، قسمت‌های پنج‌گانه این گزارش می‌باشند. در ذیل ابتدا به بررسی موضوعات کلی و رویه‌ای خواهیم پرداخت و در بخش دوم برخی از موضوعات محتوایی و مهم این گزارش را بررسی خواهیم کرد:

۱- بخش اول: کلیات گزارش و ایرادات رویه‌ای

۱-۱. علت عدم پذیرش گزارشگر ویژه به درون مرزها

کشور ایران، بنا به تجربه‌های قبلی خود، از پذیرش گزارشگر ویژه (احمد شهید) به درون مرزهای ایران خودداری نموده است. به عنوان نمونه کمیسیون حقوق بشر در مورد ایران قبلاً نیز اقدام به تعیین گزارشگر نموده بود و آقای گالیندوپل، (گزارشگر ویژه قبلی) در سال‌های ۱۹۹۰، ۱۹۹۱ و ۱۹۹۲ در ایران سه بار حضور یافت اما نهایتاً در گزارشی که وی برای کمیسیون حقوق بشر تدوین کرد، رویکرد «یک‌جانبه» و «غیر سازنده» او مشهود بود. لذا جمهوری اسلامی ایران در مورد احمد شهید تصمیم گرفت تا از پذیرش وی به درون مرزها خودداری نماید. لازم به ذکر است که ایران در دیگر قالب‌های موجود در سازمان ملل و در خارج از مرزها با گزارشگر ویژه همکاری داشته و دارد، اما شاهد این واقعیت هستیم که احمد شهید به بهانه عدم حضور در درون مرزها و عدم دسترسی به منابع داخلی، علی‌رغم امکان ارتباط با منابع داخلی از طریق رسانه‌ها و ارتباطات الکترونیک، گزارش‌های یک‌طرفه و جهت‌داری را نوشته است و اطلاعات وی نوعاً و غالباً از گروه‌های تروریستی یا افراطی مغرض (منافقین، پژاک،

۱. شورای حقوق بشر در تاریخ ۲۳ مارس ۲۰۱۱ در مصوبه خود تصمیم به انتصاب گزارشگر ویژه برای ایران نمود. متن مصوبه به شماره A/HRC/16/L.25/Rev.1 در سایت شورای حقوق بشر به آدرس ذیل قابل دسترسی است:

بهبایان، خلق عرب و سلطنت‌طلبان) می‌باشد که قریب به اتفاق آن‌ها اطلاعاتی غیر قابل اعتماد و از منابع نامعتبر^۱ محسوب می‌شوند. لذا الزامی برای پذیرش گزارشگر ویژه فعلی درون مرزهای ایران وجود ندارد. چراکه دربند^۲ مصوبه شورای حقوق بشر عبارت *calls upon*^۳ به کار رفته است که الزام دولت ایران برای پذیرش وی به درون مرزها نیست بلکه دعوت دولت ایران به همکاری با وی می‌باشد که می‌تواند این همکاری و مشارکت با وی خارج از مرزها به وقوع بپیوندد. اما مشاهده می‌شود احمد شهید با حضور بسیار فعال خود در رسانه‌هایی که هدف غالب آن‌ها تخریب وجهه ایران می‌باشد (شبکه‌هایی مانند VOA و BBC و ...) نتوانسته یک عملکرد حرفه‌ای و بی‌طرفانه^۴ از خود نشان دهد تا مقدمات پذیرش وی به درون مرزها محیا شود، بلکه پیش گرفتن چنین اقدامات رسانه‌ای - نمایشی مانع پیشرفت همکاری وی با ایران گردیده است و عملاً نقض بند e ماده ۳ آئین کار مذکور ناظر به ضرورت وجود صداقت، حسن نیت و بی‌طرفی^۵ از طرف وی رخ داده است.

نکته دیگر آنکه سیاست ایران ایجاد و تقویت گفتگوی اقناعی سازنده برای حل مشکلات بین‌المللی است. همکاری دولت جمهوری اسلامی ایران با نهادهای بین‌المللی در زمینه حقوق بشر به صورت قابل ملاحظه و مؤثر وجود دارد: گزارش ملی حقوق بشری جمهوری اسلامی ایران^۶، سفر ۶ گزارشگر موضوعی^۷ به ایران، همکاری دوجانبه با دفتر کمیساریای عالی

۱. از تکالیف و اختیارات ماموران:

Article 6 – e: Always seek to establish the facts, based on objective, **reliable information emanating from relevant credible sources**, that they have duly cross-checked to the best extent possible

2. section 2 : calls upon the Government of the Islamic Republic of Iran to cooperate fully with the Special Rapporteur and to permit access to visit the country as well as all information necessary to allow the fulfilment of the mandate;

(Resolution adopted by the Human Rights Council : A/HRC/RES/16/9)

3. Article 3– A: exercise their functions in accordance with their mandate, through a **professional, impartial assessment** of facts

4. Article 3 – E: Uphold the highest standards of efficiency, competence and integrity, meaning, in particular, though not exclusively, **probity, impartiality, equity, honesty and good faith**

۵. گزارش ملی در خصوص موضوع حقوق بشر به صورت سالانه توسط دولت ایران و به منظور انتشار در گزارش دوره‌ای کمیساریای عالی حقوق بشر تهیه می‌گردد. دومین گزارش در تاریخ ۷ آبان ۱۳۹۳ و در ژنو با مدیریت نماینده دائم ایران در سازمان ملل و توسط هیئتی از ایران تهیه گردیده است و در آن قدم‌های عملی برداشته شده توسط مردم و دولت ایران تشریح شده است.

۶. شورای حقوق بشر در مواردی با مشخص کردن یک موضوع (مانند مبارزه با شکنجه یا حمایت از

سازمان ملل، ارائه گزارش ملی به کمیته حقوق مدنی سیاسی و حضور در کمیته سوم مجمع عمومی سازمان ملل قسمتی از عملکرد ایران در اثبات حسن نیت خود در همکاری با نهادهای بین‌المللی حقوق بشری می‌باشد که در گزارش اخیر احمد شهید به‌صورت کمرنگ مورد توجه قرار گرفته است.

۲-۱. عدم رعایت آئین کار مأموران رویه‌های ویژه شورای حقوق بشر

طبق اسناد سازمان ملل، گزارشگران ویژه ملزم به رعایت آئین کار مأموران رویه‌های ویژه شورای حقوق بشر^۱ هستند. در این آئین کار خصوصاً مواد ۳، ۶ و ۹ گزارشگر ملزم شده است که در مجموع عملکرد خود بتواند یک «اعتماد سازنده» ایجاد کرده و اعتماد ایجادشده را تقویت نماید.^۲ حال آنکه بنا به دلایل و مستندات متعدد که در ذیل هر بند به آن خواهیم پرداخت، چنین چیزی را شاهد نیستیم و به‌نوعی سیاسی‌کاری افراطی، پیش‌داوری^۳ و عدم صداقت و حسن نیت^۴ را در مجموع گزارش‌های احمد شهید خصوصاً گزارش اخیر وی (اکتبر ۲۰۱۴ – مهر ۱۳۹۳) شاهد هستیم که در ذیل به بررسی مشروح این ایرادات خواهیم پرداخت.

۳-۱. عدم انعکاس دقیق پاسخ‌های ایران به متن پیش‌نویس گزارش

پاسخ‌های ایران به گزارشگر در مورد متن پیش‌نویس گزارش به‌صورت کاملاً تحریف‌شده و بابیانی غیرمنطقی انعکاس داده‌شده است. به‌عنوان نمونه دربند ۳۳ گزارش که از جمله بندهای معدودی است که پاسخ ایران به متن پیش‌نویس را منظور کرده چنین

حقوق کودک یا ...) گزارشگر ویژه موضوعی تعیین می‌نماید که گزارشگر موظف است در مورد وضعیت کشورهای مختلف در موضوع تعیین‌شده گزارش تهیه نماید. کشور ایران با گزارشگرهای موضوعی فراوانی همکاری داشته است که آخرین مورد آن در سال ۲۰۱۳ رخ داده است.

1. 9th meeting of Human Rights Council, 18 June 2007 (code of conduct for special procedures mandate holders)

۲. طبق آئین کار مأموران رویه‌های ویژه، :

Article 3 – h: behaving in such a way as **to maintain and reinforce the trust** they enjoy of all stakeholders.

3. article 6: «Without prejudice»

۴. از اصول کلی آئین کار:

Article 3 – e: Uphold the highest standards of efficiency, competence and integrity, meaning, in particular, though not exclusively, probity, impartiality, equity, **honesty and good faith**.

نقل شده است که: «ایران علت مسدود کردن شبکه‌های اجتماعی را ارتباط بین آمار طلاق و افزایش استفاده از وی چت و سایر برنامه‌های کاربردی ارسال پیامک بیان کرده است.» این نحوه از انعکاس پاسخ‌های ایران به متن پیش‌نویس می‌تواند نشان‌دهنده عدم حسن نیت گزارشگر برای ایجاد تعامل سازنده می‌باشد، چراکه به‌خوبی مشخص است که در پاسخ ایران^۱ ارتباط مستقیم بین شبکه‌های اجتماعی و طلاق مدنظر نبوده است، بلکه علت ایجاد محدودیت در برخی شبکه‌های اجتماعی «حمایت از اخلاق حسنه» و «احترام به حقوق دیگران» بیان شده است که جزء محدودیت‌های پذیرفته‌شده آزادی بیان و اندیشه (مخصوصاً ماده ۱۹ میثاق حقوق مدنی و سیاسی)^۲ محسوب می‌شود. بنابراین نحوه انعکاس پاسخ‌های ایران به متن پیش‌نویس گزارشگر به‌شدت محل ایراد است.

۴-۱. ابهامات و اطلاعات نامشخص

مهم‌ترین ویژگی برای بررسی هر واقعه حقوقی مشخص بودن ابعاد مختلف آن می‌باشد. این ویژگی در گزارش‌های گزارشگر ویژه نیز باید رعایت گردد.^۳ درحالی‌که شاهد هستیم متدولوژی و روش کار گزارشگر ویژه ثابت نیست و ذیل هر موضوع روشی متفاوت را به کار بسته است. گزارشگر ویژه در بندهای مختلف گزارش خود با استفاده از عبارت‌های مبهم عملاً امکان رسیدگی به ادعاهای وی را از دولت ایران سلب نموده است و در چندین بند بدون آنکه مشخصات فرد یا افراد مدعی آسیب‌دیدگی مشخص باشد ادعای نقض حقوق بشر در یک یا چند پرونده شده است: عبارت‌های مانند «یک نوکیش مسیحی» (بند ۷۶ و بند ۴۳) «ادعا می‌شود» (بند ۵۰) «منابعی که مایل هستند ناشناس بمانند» (ماده ۵۲) «چندین نفر مصاحبه‌شونده» «گزارش‌های

۱. احمد شهید قبل از ارسال گزارش ۶ ماهه خود به مجمع عمومی یا شورای حقوق بشر، یک نسخه از پیش‌نویس گزارش را برای دولت ایران ارسال می‌دارد و به‌صورت رسمی نظر ایران را در مورد متن گزارش جویا می‌گردد.

۲. بند ۳ ماده ۱۹ میثاق: اعمال حقوق مذکور در بند ۲ این ماده مستلزم حقوق و مسئولیت‌های خاص است و لذا ممکن است تابع محدودیت‌های معینی بشود که در قانون تصریح‌شده و برای امور ذیل ضرورت داشته باشد: الف - احترام حقوق با حیثیت دیگران.

ب - حفظ امنیت ملی یا نظم عمومی یا سلامت یا اخلاق عمومی

3. Article 8 - Sources of information : In their information-gathering activities the mandate-holders shall: (a) Be guided by the principles of discretion, **transparency, impartiality, and even handedness**

مختلف» (ماده ۲۴) و «گمان می‌رود» (بند ۷ مقدمه) و مصادیقی از این روند اشتباه می‌باشد که هیچ کمکی به آشکار شدن وضعیت حقوق بشری نخواهد کرد.

البته ممکن است چنین ادعا شود که نگرانی از تحت فشار قرار دادن افراد نام‌برده شده در گزارش توسط دولت، مانع ذکر اسامی آسیب دیدگان شده است، اما بیان اسامی بیش از ۴۰ نفر در این گزارش نشان‌دهنده این است که این نگرانی جایگاهی ندارد: مشخصاً در ذیل قسمت مرتبط با آزادی بیان در بندهای ۲۴ و ۲۵، اسامی ۲۱ نفر از روزنامه‌نگاران که محکوم به حبس هستند، بیان شده است. همچنین در بند ۲۶ اسامی افرادی که در قالب گزارشگر برای شبکه BBC اطلاعات تهیه می‌کرده‌اند ذکر شده است و نیز ذکر اسامی در بندهای دیگر مواردی از این رویه متناقض هستند که گزارشگر در پیش گرفته است.

موضوع دیگری که به شفافیت و صحت گزارش خدشه اساسی وارد می‌سازد، استفاده ناصحیح از آمار و ارقام است. به عنوان نمونه در بند ۳۲ این گزارش ادعا شده است که نزدیک به ۵,۰۰۰,۰۰۰ سایت و وبلاگ توسط دولت ایران مسدود شده است. گزارشگر در این بند بدون اشاره به محتوای این سایت‌ها از چنین ارقامی استفاده کرده است. حال آنکه نه به محتوای این سایت‌ها (که اکثراً غیراخلاقی هستند) اشاره‌ای شده است و نه منبع این آمار مشخص گردیده است که در صحت و قابل اعتماد بودن این بند ایرادات اساسی وارد می‌نماید.

اینکه در ذیل هر بند از روشی خاص و متناقض استفاده شده است در واقع برای ایجاد تصویر خاص از فضای حقوق بشری ایران به کار گرفته شده است. به اذعان گزارشگر ویژه «نباید تعیین گزارشگر ویژه به عنوان یک اقدام تنبیهی نگریسته شود» بلکه گزارشگر ویژه برای مشخص شدن واقعیت‌های حقوق بشری در ایران تعیین شده است. هرچند گزارشگر ویژه به این واقعیت که تعیین گزارشگر اقدامی تنبیهی نیست اذعان نموده است، لیکن اقدامات وی در تدوین گزارش‌های یک‌طرفه و رسانه‌ای کردن آن‌ها جهت فشار بر ایران قطعاً خلاف نگرش «غیر تنبیهی» به اصل تعیین گزارشگر ویژه است و می‌تواند نشان‌دهنده پیش‌داوری باشد که در تهیه این گزارش وجود داشته است.

۵-۱. منابع غیر قابل اعتماد

در باب منابع این گزارش یک نکته بسیار مهم باید لحاظ گردد: مشخصاً ماده ۳

آئین کار مأموران رویه‌های ویژه، یکی از مهم‌ترین اصول در تهیه گزارش را لزوم «بی‌طرفانه بودن گزارش» و استناد به «اطلاعات قابل اعتماد از منابع معتبر»^۱ می‌داند. بررسی دیدارهای احمد شهید نشان می‌دهد که نه تنها منابع او بی‌طرف محسوب نمی‌شوند، بلکه قریب به اتفاق این افراد از افرادی هستند که هیچ اعتقادی به امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران نداشته‌اند و اقدامات بسیاری از آن‌ها در جهت براندازی این نظام ارزیابی می‌شود. بسیاری از افرادی که در گزارش احمد شهید به عنوان فعالان حقوق بشری و منبع محسوب می‌شوند، در سابقه خود اقدام مسلحانه بر ضد حکومت و مردم ایران را دارند، از جمله منافقین با ۱۲۰۰۰ مورد ترور^۲ و یا اعضای پژاک - که تا چند سال پیش در فهرست‌های تروریستی بسیاری از کشورهای اروپایی قابل مشاهده بوده‌اند - و همچنین وابستگان به رژیم قبلی (سلطنت‌طلبان) ساکن بیرون از کشور، و همین افراد منبع بخش عمده‌ای از گزارش احمد شهید هستند که تصاویر بسیاری از این دیدارها علنی شده است.^۳ این ترکیب از منابع قطعاً موجب نقض آئین کار مذکور خصوصاً لزوم «بی‌طرفانه بودن گزارش» و استناد به «اطلاعات قابل اعتماد از منابع معتبر» می‌گردد. موارد دیگر از نقض اصول مذکور، مستند قرار دادن «اظهارات ۲۴ پناهنده به ترکیه» در بند ۱۶ گزارش برای اثبات «استفاده گسترده و سیستماتیک شکنجه»^۴ در ایران و یا این ادعا در بند ۶۳ که ۱۳ میلیون نفر بدون بیمه ناشی از حوادث کار هستند بدون ذکر مستند و یا عبارت «تخمین زده می‌شود» که بسیار محل خدشه است و هیچ اعتباری از لحاظ حقوقی نداشته و غیرقابل اعتماد^۵ است، می‌باشد.

1. Article 6 – e: Always seek to establish the facts, based on objective, reliable information emanating from relevant credible sources, that they have duly cross-checked to the best extent possible

۲. دایره المعارف قربانیان ترور، کانون هابیلیان، ۱۳۹۰

۳. به عنوان نمونه به گزارش موسسه راهبردی دیده‌بان با عنوان «کدام یک از اعضای گروهک تروریستی خلق عرب با احمد شهید ملاقات نمودند؟» و «توطئه منافقین این بار بانام حقوق بشر» می‌توان مراجعه کرد که لینک این تصاویر در ذیل موجود می‌باشد:

<http://www.farsnews.com/printable.php?nn=1391111000609>
<http://www.didehbancenter.com/fa>

4. widespread and systemic violation

**5. Article 8: In their information-gathering activities the mandate-holders shall: a... b
 (c) Rely on objective and dependable facts.**

۱-۶. عدم آشنایی با نظام حقوق اساسی و رویه تقنینی در ایران

گزارشگر ویژه در موارد متعددی از گزارش خود ادعا نموده است که همچنان شاهد نقض گسترده و سیستماتیک نقض حقوق بشر در جمهوری اسلامی ایران در قالب قوانین و مقررات می‌باشد.^۱ با توجه به مردم‌سالاری^۲ که در تأسیس و استمرار این نظام وجود داشته و دارد، قوانین و مقررات نیز توسط نمایندگان منتخب آن‌ها در مجلس شورای اسلامی به تصویب می‌رسد و در این روند با قانون اساسی و اصول شرعی اسلام (که دین اکثر قریب به اتفاق مردم ایران است) تطبیق داده می‌شوند، لذا قوانین و مقرراتی را که بر این اساس جاری هستند را نمی‌توان به عنوان نقض سیستماتیک حقوق بشر در نظر گرفت. همچنین گزارشگر در بندهای ۳۷، ۳۸ و ۳۹ به پیش‌نویس لوایحی استناد کرده است که هنوز در مراحل ابتدایی به سر می‌برند و تا نهای شدن فرازوفرودهای فراوانی پیش‌رو دارد. لذا استناد به چنین پیش‌نویس‌هایی برای ارزیابی حقوق مدنی و سیاسی در ایران جایگاه حقوقی ندارد. خصوصاً آنکه گزارشگر در برخی موارد (مشخصاً ماده ۳۸) حتی به ترکیب کمیسیون نظارت بر سازمان‌های مردم‌نهاد نیز ورود نموده است، حال آنکه اصل وجود چنین کمیسیون‌هایی مانند ترکیب آن‌ها هنوز در دست بررسی بوده و تصویب نشده است.

گزارشگر در بند ۸۹ از گزارش خود به طرح افزایش نرخ باروری و جلوگیری از کاهش رشد جمعیت توانایی کشور اشاره داشته است و آن را ناقض توصیه‌های پذیرفته‌شده در گزارش UPR ایران می‌داند. گزارشگر در این بند به بیان اینکه کدام توصیه پذیرفته‌شده توسط ایران و به چه نحو تحت تأثیر طرح مذکور قرار می‌گیرد هیچ اشاره‌ای نداشته و این از شفافیت و سازنده بودن گزارش می‌کاهد.

با توجه به اینکه ایران کمترین میزان نرخ رشد مولید را در منطقه به خود اختصاص داده است و خطرات ناشی از پیری جمعیت به‌طور جدی گریبان این کشور را خواهد

1. introduction of report in 28 February 2013 : The Special Rapporteur assesses in this report that there continues to be widespread systemic and systematic violations of human rights in the Islamic Republic of Iran

۲. در این زمینه لازم به ذکر است جمهوری اسلامی ایران بر مبنای قانون اساسی خود نظام مردم‌سالاری دینی را تشکیل داده است. درصد مشارکت مردم در امور سیاسی (مانند انتخابات ۹۲ با ۷۱ درصد و انتخابات ۱۳۸۸ با ۸۵ درصد مشارکت) نشان‌دهنده این واقعیت است که میزان مشارکت مردم در انتخابات (به‌عنوان نماد و نمود دموکراسی و مشروعیت در بسیاری از کشورها) نه تنها در منطقه، بلکه از بسیاری از کشورهای اروپایی نیز بالاتر است.

گرفت، لذا سیاست‌گذاری در این زمینه تابعی از منافع ملی محسوب می‌شود. ورود غیرتخصصی گزارشگر به این موضوع در بند ۸۹ گزارش و بدون بیان نقطه‌ضعف این طرح و یا ارتباط آن با وضعیت حقوق بشر، پذیرفتنی نیست. همچنین اشاره به طرحی که هنوز مراحل تصویب را نگذرانده است نیز غیرمنطقی می‌باشد. لازم به ذکر است که در حال حاضر ماده موردنظر گزارشگر ویژه در مصوبه نهایی حذف گردیده و تغییر یافته است. گزارشگر در بند ۳ گزارش مشخصاً مواردی از ردیف بودجه‌های سالانه را موردتوجه قرار داده است و عنوان «اجرای اقدامات جهت تأمین امنیت فناوری اطلاعات» در بودجه را به‌عنوان سندی برای نگرانی در مورد آزادی بیان و دسترسی به اطلاعات قرار داده است! این امر به‌شدت موردانتقاد است، چراکه هیچ ارتباط مستقیم و ضروری بین یک ردیف بودجه و نقض حق آزادی بیان و اطلاعات نمی‌توان برقرار کرد و یک مستند محسوب نمی‌گردد. ولی گزارشگر صرفاً به خاطر وجود چنین ردیف بودجه‌ای مدعی محدودیت در آزادی بیان شده است، حال آنکه این ردیف بودجه برای ایجاد شبکه ملی اطلاعات است که جهت بالا رفتن امنیت گردش اطلاعات در نظر گرفته شده است.

۷-۱. استفاده ژروناستی از آمار و ارقام

استفاده صحیح و معتبر از آمار و ارقام یکی از روش‌هایی است که می‌تواند فضایی کلی از یک موضوع خاص را بیان نماید، ولی در صورت عدم رعایت اصول منطقی زمینه‌ساز ایجاد یک مغالطه خواهد شد. گزارشگر ویژه در گزارش خود میزان سال‌های محکومیت مجرمان را جمع بسته است: مانند ۱۳۱ سال زندان برای هشت نفر!! (بند ۲۷) و همچنین در نمونه دیگر بایان مجموع تعداد محکومان به اعدام (۸۵۲ نفر) سعی در خشن جلوه دادن سیمای قوه قضائیه و دادرسی عادلانه نموده است. فارغ از صحت و سقم آمار ۸۵۲ نفر محکوم به اعدام در یک سال اخیر، قطعاً اینکه چه میزان از این افراد در ارتباط با قاچاق مواد مخدر بوده‌اند یا موارد امنیتی یا سیاسی یا تفاوت می‌کند، لیکن گزارشگر هیچ تفکیکی بین این افراد ننموده است.

همچنین گزارشگر در بندی دیگر مدعی مسدود شدن ۵,۰۰۰,۰۰۰ وبلاگ و سایت برای نشان دادن عدم آزادی بیان در ایران شده است، بدون اینکه منبع این آمار ذکر شود و یا کمترین انتظار آن است که تفکیک بین موضوعات سایت‌های مذکور که بسیاری از آن‌ها مستهجن و خلاف اخلاق هستند صورت پذیرفته گرفته باشد. این نحوه استفاده از آمار، در یک گزارش تخصصی و حرفه‌ای جای نمی‌گیرد.

۲- بخش دوم: ایرادات محتوایی

علاوه بر ایراداتی که در کلیات موردبررسی قرار گرفت، گزارش از لحاظ محتوا و موضوعاتی که در آن مطرح شده نیز با ایرادات اساسی مواجه است که در ذیل به بررسی برخی از موضوعات آن خواهیم پرداخت:

۱-۲. در ارتباط با اعدام

آماري که در این گزارش مبنی بر بالا بودن میزان اعدام ارائه شده است نیاز به بررسی دارد که در ذیل به قسمتی از آن اشاره می‌شود:

بیش از ۹۰ درصد مجازات‌های اعدام در ایران مرتبط با قاچاق مواد مخدر است،^۱ چراکه برای جلوگیری از خطرات سوء قاچاق و توزیع مواد مخدر از کشور افغانستان که ۹۵ درصد از تریاک جهان را تولید می‌نماید^۲ اقدام و مجازات‌هایی بازدارنده لازم است. چنین مجازات‌هایی دفاع از حیثیت و منافع جمعی شهروندان محسوب می‌شود. اقدام قاطعانه و جدی ایران در مبارزه با قاچاق مواد مخدر که مورد تأیید و تشویق نهادهای رسمی سازمان ملل قرار گرفته است، باید مورد تحسین و تأیید گزارشگر حقوق بشر قرار گیرد و نه اینکه تخطئه شده و مورد ایراد واقع شود. چنانکه دفتر کنترل جرائم و مواد مخدر قاچاق مواد مخدر سازمان ملل برای سومین بار بالاترین میزان کشف هروئین را در ایران اعلام کرده و از همکاری این کشور و الگو بودن آن با این نهاد تمجید نموده است.^۳ همین قاطعیت ایران در زمینه قاچاق مواد مخدر منجر به شهید شدن تعداد کثیری از اعضای نیروی انتظامی گردیده^۴ و اختصاص ۸۹ درصد از کشف قاچاق تریاک در جهان را به ایران اختصاص داده است.^۵ لذا تجمیع آمار اعدام قاچاقچیان با

۱. اظهارات وزیر کشور در خبرگزاری ایرنا: کد خبر: ۸۱۰۹۲۷۶۳ تاریخ خبر: ۱۳۹۲/۱۲/۲۷ و همچنین دبیر ستاد حقوق بشر در خبرگزاری میزان (وابسته به قوه قضائیه) تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۸/۱۰- کد خبر: ۱۳۳۸۵

2. Rosen & Katzman (2014): Afghanistan: Drug Trafficking and the 2014 Transition, Congressional Research Service Reports, <http://fpc.state.gov/documents/organization/228740.pdf>

۳. اظهارات مدیر اجرایی دفتر کنترل جرائم و مواد مخدر قاچاق سازمان ملل در تاریخ ۲۱ جولای ۲۰۱۱ به آدرس ذیل:

<http://www.unodc.org/unodc/en/press/releases/2011/July/unodc-executive-director-meets-president-ahmadinejad-as-he-concludes-trip-to-iran.html>

۴. بانک اطلاعات شهدای ستاد مبارزه با قاچاق مواد مخدر اسامی و تعداد این افراد را جمع‌آوری نموده است.

5. according to the UNODC World Drug Report 2011: Iran accounts for the highest rate of opium seizures (89 per cent) in the world, as well as heroin/morphine (41 per cent)

دیگر موارد امری غیر حقوقی و ژورنالیستی محسوب می‌گردد. در زمینه اعدام، به موضوع اعدام مصرف‌کننده مشروبات الکلی نیز اشاره شده است. لازم به ذکر است که تاکنون اعدام به واسطه جرم مذکور در ایران اتفاق نیفتاده است^۱ و این واقعیت قطعاً باید مورد نظر قرار بگیرد. آخرین نکته آنکه تعداد دیگری از مجازات‌های اعدام در سیستم قضائی ایران ناشی از اجرای مجازات قصاص قتل عمد است که صرفاً با درخواست ولی دم مقدور است. همچنین یک کمیته در سطح کشور پیگیر موضوع «گذشت و عفو خانواده مقتول» هستند^۲ که نشان‌دهنده سیاست کلان قوه قضائیه بر ترویج گذشت و جلوگیری از قصاص سلب حیات است. لذا نام بردن این گزارش از دو نفر از زنانی که مرتکب قتل عمد شده‌اند، معنایی جز فشار رسانه‌ای بر ایران و نقض اصل بی‌طرفانه بودن گزارش‌های سازمان ملل ندارد. همچنین بسیاری از قصاص‌ها با اصرار و خواست اولیای دم به اجرا درآمده است، از جمله محاکمه ریحانه جباری^۳ که اولیای دم اصرار بر اجرای قصاص داشته‌اند و اگر کمپین‌های غربی و یا تحریف وقایع توسط برخی رسانه‌ها نبود امکان انصراف خانواده مقتول از قصاص وجود داشت.

۲-۲. در ارتباط با حق اشتغال

گزارشگر در بند ۷۰ موضوع اشتغال زنان را مطرح نموده است. در این بند به

۱. حبیبی، امیر، سیاست‌زدگی به مثابه حقوق بشر، افراز، ۱۳۹۱، ص ۲۰۲
۲. بر اساس ماده ۱۳۲ قانون برنامه چهارم توسعه، سازمان زندان‌ها مکلف شده تا از طریق انجمن‌های حمایت از زندانیان و سایر مؤسسات و تشکل‌های مردمی، کلیه خانواده‌های زندانیان نیازمند و همچنین معدومین را تحت پوشش قرار دهد. بنا بر اظهارات مدیرکل اقدامات تأمینی و تربیتی سازمان زندان‌ها در حال حاضر انجمن‌های حمایت از زندانیان در ۱۷۰ شهر فعال شده است که در علاوه بر حمایت از خانواده زندانیان و معدومین، در زمینه گذشت از قصاص فعالیت می‌نمایند.
۳. ریحانه جباری در سال ۱۳۸۶ به اتهام ارتکاب قتل عمد بازداشت و محاکمه و در سال ۱۳۹۳ و بعد از تأیید حکم در دیوان عالی کشور به قصاص نفس محکوم گردید و در مجموع ۱۳ قاضی نسبت به تأیید حکم صادره اقدام نمودند. بسیاری از رسانه‌های غربی با مظلوم‌نمایی و بی‌گناه جلوه دادن وی و ادعای اینکه وی در مقام دفاع از خود و جلوگیری از تجاوز به عنف بوده است سعی در ناعادلانه جلوه دادن این حکم داشتند. اما با توجه به قرائن و شواهد فراوان از جمله اینکه مقتول از پشت سر و با نیت قبلی قاتل مورد هجوم قرار گرفته بود و به خاطر اعتراف قاتل، ادعای دفاع مشروع وی پذیرفته نشد و خانواده مقتول نیز به خاطر مطالب خلاف واقعی که برخی رسانه‌های غربی و کمپین‌ها منتشر نموده بودند و باعث هتک حیثیت مقتول و خانواده وی شده بودند از اجرای حکم قصاص منصرف نشدند. جزئیات پرونده در خبر شماره ۲۴۰۹۰۸۹ خبرگزاری مهر به آدرس: (www.mehrnews.com/news/2409089)

پیش‌نویس طرح جامع جمعیت و تعالی اشاره شده است که در آن اولویت اشتغال در نهادهای دولتی و غیردولتی به ترتیب به مردان متأهل بچه‌دار، مردان متأهل و زنان بچه‌دار قرار گرفته است. در این رابطه قابل ذکر است که اشاره به پیش‌نویس یک طرح که هنوز حتی به تصویب مجلس نیز نرسیده است برای ارزیابی نظام حقوق بشری یک کشور روندی اشتباه است، چراکه قبل از تصویب نهایی و اجرایی شدن یک قانون، طرح یا لایحه پیشنهادی دچار تغییر و تحولات زیادی می‌شوند و لذا قبل از قانون شدن یک طرح، اظهار نظر حقوق بشری بر پایه آن امری غیرقابل توجیه است.

گزارشگر در بند ۸۰ گزارش خود با اشاره به موضوع اتحادیه‌های کارگری، بعد از اشاره به تعداد مجوزی که برای ایجاد یا تمدید این قبیل اتحادیه‌ها صادر شده است (۳۹۵ مورد) چنین بیان داشته است که: «به گفته دولت ایران فعالان کارگری حاضر در تجمعات به اتهام جرائم علیه امنیت ملی دستگیر شده‌اند»!! منبع و مرجع این خبر اساساً بیان نشده و صرفاً به عبارت «به گفته دولت ایران» اکتفا شده است و لذا معتبر بودن و سندیت آن به شدت مورد ایراد بوده و این نحوه از گزارش دهی خلاف آئین کار مأموران رویه‌های ویژه شورای حقوق بشر می‌باشد.

۳-۲. در ارتباط با محیط زیست

در قسمت مرتبط با محیط زیست از ۷ بند مطرح شده (بندهای ۸۱ الی ۸۷) ۴ بند صرفاً به موضوع دریاچه ارومیه اختصاص داده شده است. این میزان از تمرکز و اصرار در پرداختن به موضوع دریاچه ارومیه در میان هزاران موضوع و مسئله مرتبط با حق سلامتی و محیط زیست به این شائبه دامن زده است که گزارشگر در گزارش خود تأکید خاصی بر موضوعاتی دارد که رسانه‌های خاص و برخی از فرقه‌های جدایی طلب بر روی آن تأکید دارند. لذا روند گزارش نویسی وی مخدوش به نظر می‌رسد چراکه ذیل عنوان حقوق مرتبط با محیط زیست هیچ توافقی بین موضوعات ذکر شده را شاهد نیستیم و صرفاً موضوع دریاچه ارومیه تکرار شده است.

در بندهای ۱۰۷، ۷۷ و ۸۱ این گزارش، به موضوع خشک سالی دریاچه هامون در استان سیستان و بلوچستان نیز اشاره شده است، حال آنکه موضوع خشکی دریاچه مذکور ناشی از عملکرد کشور افغانستان در بستن رودخانه منتهی به این دریاچه است^۱ و ارتباطی با عملکرد

۱. نجفی، علیرضا، «مروری بر تاریخچه تدوین توافقنامه‌های رودخانه مرزی هیرمند بین ایران و افغانستان».

حقوق بشری ایران ندارد و ذکر این موضوع در گزارش حقوق بشری توجیه حقوقی ندارد. در بند ۸۷ گزارشگر به طرح توقف تولید بنزین داخلی اشاره شده نموده و در آن به آلودگی هوا اشاره کرده است. گزارشگر در انتهای این بند بدون نتیجه‌گیری خاص که وضعیت حقوق مرتبط با محیط‌زیست را آشکار کند و محدودیت‌های ناشی از تحریم اشاره نموده است و تولید بنزین در داخل را مسبب این آلودگی‌ها دانسته است. ایراد اساسی به این بند آن است که موضوع آلوده بودن بنزین‌های تولید پتروشیمی ایران امری تخصصی است که تاکنون هیچ سند و مدرک قطعی نسبت به آن ارائه نگردیده است. اینکه گزارشگر در گزارش خود با عبارت «گفته می‌شود» سعی در حمایت از طرحی دارد که در آن بنزین تولید داخلی متوقف شود، هیچ توجیه حقوقی نداشته و معنایی جز وارد شدن به یک کشمکش داخلی که هنوز همه ابعاد آن آشکار نشده است، ندارد. لذا ورود گزارشگر به این موضوع و بدون بیان ارتباط این موضوع با وضعیت حقوق بشر، یک گزارش حقوقی به حساب نمی‌آید.

۲-۴. اقلیت‌های قومی

در بند ۷۱ گزارشگر ویژه به موضوع اقلیت‌های قومی اشاره شده است و چنین بیان شده است که: «این معیار گزینش [التزام افراد به نظام جمهوری اسلامی و دین رسمی] ممکن است که فرصت‌های شغلی و مشارکت سیاسی افرادی که اعضای جوامع عرب آذربایجانی، بلوچی و کلیمی ارمنی و کردی هستند را محدود کند» در این بند به گزارش کمیته حذف تبعیض نژادی راجع به موضوع استخدام اقلیت‌های دینی نیز اشاره شده است. احمد شهید سعی در ارتباط دادن موضوع تعیین مذهب در استخدام‌های دولتی با موضوع اقلیت‌های قومی داشته است. حال آنکه با کمترین جستجو و تحقیق در زمینه روند استخدام در کشور می‌توان متوجه یافت که هرچند اعتقادات در استخدام برخی از مشاغل خاص (مانند نیروهای مسلح یا قضاوت یا ...) تأثیر دارد، ولی تأثیر انتساب به اقلیت‌های قومی (کرد، عرب، بلوچ و ...) در هیچ آئین‌نامه و هیچ رویه عملی در استخدام دولتی مشاهده نمی‌گردد، چراکه در بافت جمعیتی ایران، نه اقلیت‌های مذهبی در قومیت خاصی محدود هستند و نه هیچ قومیتی به صورت مطلق دارای عقاید غیر شیعه می‌باشند. لذا ارتباط دادن موضوع اعتقادات با استخدام برای اثبات تبعیض بین اقلیت‌های قومی هیچ توجیه و مبنای حقوقی نمی‌تواند داشته باشد. این نحو از استدلال قطعاً ناقض آئین کار مأموران رویه‌های ویژه

شورای حقوق بشر خصوصاً ماده ۳ آن می‌باشد. نکته دیگر آنکه نه تنها در قانون اساسی بلکه در قوانین عادی، آئین‌نامه‌های اجرایی و حتی رویه‌های عملی هیچ موردی از این مطلب که مبنای اعطا یا سلب حقوق، انتساب به اقلیت‌های قومی باشند، دیده نشده است و این ادعا صرفاً در گزارش احمد شهید مشاهده می‌گردد. در جامعه ایران بسیاری از افراد منتسب به قومیت‌های مختلف در قوای سه‌گانه عضو هستند و در هیچ پرسش‌نامه‌ای نیز انتساب به قومیت‌های کرد، عرب، بلوچ و ... لحاظ نشده و نخواهد شد. اینکه در بند ۱۰ گزارش احمد شهید از ۴ اعدام‌شده در خوزستان و ۴ زندانی محکوم به اعدام در کردستان که به جرم اقدام مسلحانه و نگهداری سلاح گرم مجازات شده‌اند برای اثبات نقض حقوق اقلیت‌ها نام‌برده شده است، قابلیت استناد برای اثبات نقض حقوق اقلیت‌های قومی ندارد. اصولاً نام بردن از ۸ نفر از بین ۸۰۰ اعدامی بدون اشاره به موضوع محکومیت آن‌ها خلاف اصل شفافیت در گزارش‌نویسی می‌باشد.

۲-۵. در زمینه اقلیت‌های دینی

در بندهای ۴۷ و ۴۸ با نام بردن از برخی افراد ادعا شده است که این افراد به خاطر عقایدشان مورد تعرض و مؤاخذه قرار گرفته‌اند. راجع به موضوع اقلیت‌های دینی لازم به ذکر است که علیرغم جمعیت اندک اقلیت‌های دینی در ایران، ۵ نماینده از اقلیت‌های دینی در مجلس شورای اسلامی عضویت دارند که این افراد با رأی مستقیم خود اقلیت‌های دینی به مجلس راه پیدا می‌کنند. در هیچ‌یک از گزارش‌های احمد شهید از هیچ‌کدام از این نمایندگان به عنوان منبع اخبار و اطلاعات استفاده نشده است، درحالی‌که برای رصد وضعیت کلی این افراد یکی از روش‌های مهم استفاده از نظر نمایندگان اقلیت‌ها می‌باشد و حال آنکه چنین چیزی را شاهد نیستیم و این نقض مواد مختلف آئین کار مأموران رویه‌های ویژه می‌باشد که اذعان می‌دارد گزارشگر باید «استقلال» و «تعادل» را در منابع خود رعایت نماید. نکته دیگر اینکه به رسمیت شناخته شدن ادیان رسمی در قانون اساسی و قوانین عادی ایران به معنای مصونیت در مجازات نیست. مسیحیان در انجام اعمال عبادی خود آزاد هستند و لذا علاوه بر کلیساهایی که در شهرهای مختلف کشور وجود دارد، بیش از ۳۰ کلیسا در شهر تهران فعال می‌باشد.^۱ همچنین اقلیت‌های دینی به رسمیت

۱. جهت مشاهده اسامی کلیساها، شماره تماس و آدرس آن‌ها می‌توانید به آدرس ذیل (شهرداری تهران) مراجعه نمایید:
<http://www.tehran.ir/Default.aspx?tabid=166>

شناخته شده هیچ محدودیتی از لحاظ دینی برای نامزد شدن در شوراهای شهر ندارد.^۱ حال آنکه این موارد در هیچ جای گزارش احمد شهید مورد اشاره قرار نگرفته است. در بند ۵۷ گزارش ادعا شده است که سالانه ۱۰۰۰ دانشجوی بهایی از ورود به دانشگاه منع می‌شوند! با توجه به اینکه تعداد پیروان این فرقه مطابق با آمار نهایتاً ۵۰ هزار نفر است^۲، بنابراین وجود این تعداد دانشجو برای ورود به دانشگاه در هر سال به شدت مورد تردید است. به علاوه، گزارشگر برای این ارقام هیچ سند و منبعی معرفی نکرده است.

همچنین در بند ۷۵، گزارشگر در یک اشتباه فاحش حقوقی در ارایش گنابادی را به عنوان اقلیت‌های به رسمیت شناخته شده نام برده است که نشان‌گر عدم آشنایی گزارشگر با نظام حقوقی ایران می‌باشد، چراکه اقلیت‌های دینی و مذهبی به رسمیت شناخته شده در اصول ۱۲ و ۱۳ قانون اساسی ایران مشخص گردیده‌اند که در میان آن‌ها به «دراویش» اشاره نشده است و تابعان این فرقه همانند دیگر شهروندان مسلمان هستند و حمایت خاصی که از اقلیت‌های دینی و مذهبی رسمی صورت می‌گیرد از آن‌ها صورت نگرفته است.

آخرین نکته در مورد اقلیت‌های دینی آن‌که اگر موضوع اقلیت‌های دینی مطرح است، چرا وضعیت زرتشتی‌ها و کلیمی‌ها در گزارش مورد توجه قرار نگرفته است و صرفاً مسیحیان (خصوصاً گرایش‌های مسیحیت تبشیری که با صهیونیست‌ها ارتباطات نزدیکی دارند) مورد توجه گزارشگر ویژه بوده است.

۱. تبصره ۱ ماده ۲۶ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و اصلاحات مصوب ۱۳۸۶/۸/۲۷ و ۱۳۸۲

۲. بر اساس سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۳۸۵ کل جمعیت ایران ۷۰۴۹۵۷۸۲:

که از این تعداد، ۷۰۰۹۷۷۴۱ مسلمان، ۱۹۸۲۳ زرتشتی، ۱۰۹۴۱۵ مسیحی، ۹۲۵۲ کلیمی، ۵۴۲۳۴ سایر ادیان و ۲۰۵۳۱۷ نفر اظهار نشده، می‌باشد. به دلیل فقدان آمار رسمی بهاییان در ایران عدد دقیقی در دست نیست. سران بهائیت در دستوری تشکیلاتی خواسته‌اند تا آمار بهاییان حاضر در کشور بزرگ‌نمایی شده و تعداد را از آنچه که هست بیشتر نشان دهند. لذا بیت العدل، مرکز بهایی واقع در رژیم صهیونیستی این آمار را ۳۰۰ هزار نفر اعلام کرده است که آماری بدون استناد و دلیل می‌باشد و معتبر نیست.

بر اساس نتایج حاصل از سرشماری عمومی، تعداد بهایی‌ها در ایران در سال ۱۳۷۵، کمتر از ۲۵ صدم درصد جمعیت کل کشور بوده است. این آمار در سال ۱۳۸۵ به ۳۷ صدم درصد افزایش یافته، اما به میزان بهاییان بیان کرده است، نرسیده است.

بر اساس مقایسه آمارهای منتشره از سوی مرکز آمار ایران، طی سال‌های قبل از ۷۵ کمتر از ۴۰ هزار نفر بهایی در ایران حضور داشتند. اگر سهم بهایی‌ها از ستون «سایر و اظهار نشده» یک‌سوم هم باشد، شاید بتوان گفت آمار بهاییان ایران در سال ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ حدود ۴۰ تا ۴۵ هزار نفر تخمین زده می‌شود. (ر. ک: پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز آمار ایران)

۲-۶. در زمینه روزنامه نگاران

احمد شهید در بند ۲۶ گزارش خود اسامی افرادی که در قالب همکاری با شبکه بی‌بی‌سی مشغول به جاسوسی بوده‌اند و محکوم به زندان شده‌اند را نام برده است و بدون بیان اینکه علت این محکومیت را بیان بدارد، و یا روند دادرسی و برخورد قضائی و قانونی با این افراد مورد اشاره قرار بگیرد. طبق قانون اساسی (اصول ۱۹، ۲۰ و ...)، قوانین عادی و رویه عملی در نظام حقوقی ایران، هیچ سمت و شغلی مصونیت کیفری برای افراد به وجود نمی‌آورد و از طرفی صرف داشتن عقیده‌ای (اعم از ادیان به رسمیت شناخته شده یا فرقه‌های غیررسمی) یا اشتغال به یکی از مشاغل قانونی (از جمله روزنامه نگاری و ...) عاملی برای برخورد با این افراد نمی‌گردد، بلکه امنیت ملی، نظم عمومی، اخلاق و حقوق دیگران خطوط قرمزی هستند که بر اساس چهارچوب‌های قانون اساسی و در یک رویه دموکراتیک، تبدیل به قانون شده‌اند و طبق قانون با نقض این خطوط برخورد قضائی صورت می‌پذیرد. لذا برخورد با افرادی که مرتکب جرائم ضد امنیت ملی شده‌اند ولو در پوشش خبرنگار، دلیلی برای نقض آزادی بیان نیست.

نتیجه

فارغ از عملکرد شورای حقوق بشر و نحوه و علت تعیین گزارشگر ویژه برای ایران، بررسی بندهای مختلف گزارش احمد شهید خصوصاً گزارش اخیر وی در مهر ۱۳۹۳ (اکتبر ۲۰۱۴) به خوبی نشان‌دهنده این واقعیت است که احمد شهید در تهیه گزارش خود به کرات «اصول کلی آئین کار»^۱ مأموران رویه‌های ویژه را نقض نموده و در تهیه گزارش خود، نه تنها بی‌طرفی و عدم پیش‌داوری را رعایت ننموده، بلکه به معتبر بودن اطلاعات و منابع خود نیز توجه نداشته است.

به‌دوراز هرگونه سیاسی‌کاری، بررسی تخصصی این گزارش نشان می‌دهد که گزارشگر صرفاً جهت ترسیم فضائی تاریک و سیاه از حقوق بشر در ایران اقدام به تدوین گزارش نموده است و در این راه از روش‌های ضعیف و متناقض استفاده کرده است که نمونه‌هایی از آن مورد اشاره قرار گرفت. لذا احمد شهید در گزارش خود به کمترین میزان از استانداردهای گزارش‌نویسی اکتفا کرده و در بسیاری موارد این استانداردها را نقض نموده است.

اصرار احمد شهید بر اثبات نقض گسترده و سیستماتیک^۱ در ایران ولو با اطلاعات غیر معتبر و منابع غیر قابل اعتماد همچنین تأکید وی بر وجود فرهنگ مصونیت از مجازات^۲ در ایران می‌تواند نشان‌دهنده این باشد که احمد شهید سعی در اثبات نقض گسترده و سیستماتیک در ایران دارد تا بتواند وضعیت ایران را ذیل عنوان تهدید علیه صلح ترسیم نماید و با استناد به فصل هفتم منشور سازمان ملل^۳ بتواند مقدمات ورود شورای امنیت را به این موضوع مهیا نماید که در حال حاضر امری دور از واقع است اما نباید از این امکان حقوقی در سازمان ملل نیز غافل شد.

ناگفته نماند در کنار سیاست زدگی حقوق بشر در فضای حقوق بین‌الملل، برخی از گسست‌ها و ضعف‌های حقوقی در نظام حقوق اساسی و حقوق شهروندی ما نیز باعث گردیده است تا برخی افراد و نهادها در فضای بین‌المللی به صورت مضاعف و تأثیرگذارتر بتوانند فضایی حقوق بشری بر ضد کشور ما ترسیم نمایند. به عنوان نمونه می‌توان به پذیرش بی‌قید و شرط میثاقین (کنوانسیون حقوق مدنی - سیاسی و کنوانسیون حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) در قبل از انقلاب اشاره نمود که باعث گردیده است هر ساله و در گزارش‌هایی که نهادهای ناظر در این دو کنوانسیون صادر می‌نمایند، فضا بر ضد ایران ترسیم گردد.

همچنین عدم صدور گزارش‌های مستمر و قوی از جانب ایران به برخی از نهادهای بین‌المللی که در عملکرد خود کمتر صبغه سیاسی دارند، نیز در این زمینه قابل اشاره هستند. در مجموع از دستگاه‌های دیپلماسی کشور انتظار آن است که تحرک بیشتری در زمینه حقوق بشر برای دفاع از جمهوری اسلامی از خود نشان دهند و به محکوم کردن سیاست زدگی حقوق بشر اکتفا نمایند تا زمینه‌های سوءاستفاده را به حداقل برسانند.

1. (introduction) The Special Rapporteur assesses in this report that there continues to be widespread systemic and systematic violations of human rights in the Islamic Republic of Iran (Report 27 August 2014)

2. (introduction) Furthermore, the uneven application of national laws and an apparent reluctance to investigate claims of rights violations both undermine the rule of law and cultivate a culture of impunity. (report 28 February 2013)

۳. کما اینکه در قضیه لیبی، سنگ بنای ورود شورای امنیت را قطعنامه شورای حقوق بشر تشکیل داد. ابتدا شورای حقوق بشر به صورت بسیار جدی وارد شد و ضمن اینکه نقض شدید و گسترده و سیستماتیک حقوق بشر را در لیبی اعلام کرد، از مجمع عمومی درخواست کرد عضویت لیبی را در شورای حقوق بشر به حالت تعلیق درآورد و مجمع هم بلافاصله پاسخ مثبت داد و در قطعنامه اشاره کرد که این کشور می‌تواند تهدیدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی و جنایت علیه بشریت باشد. این‌ها این زمینه موجب شد که زمینه برای ورود شورای امنیت به مسئله لیبی فراهم شود.

منابع

کتاب و مقالات

۱. دائرة المعارف قربانیان ترور، کانون هابیلیان، ۱۳۹۰
۲. حبیبی، امیر، سیاست‌زدگی به مثابه حقوق بشر، انتشارات افراز، ۱۳۹۱
۳. نجفی، علیرضا، مروری بر تاریخچه تدوین توافقنامه‌های رودخانه مرزی هیرمند بین ایران و افغانستان، منتشر شده در همایش بین المللی دانش سستی مدیریت منابع آب، ۱۳۹۰
۴. گزارش پژوهشی با عنوان: منابع آب دشت سیستان، به شماره ۷۳۰۲، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، اسفند ۱۳۸۳
5. Rosen & Katzman (2014): Afghanistan: Drug Trafficking and the 2014 Transition, Congressional Research Service Reports

قوانین

۱. قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۲. قانون برنامه چهارم توسعه
۳. قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و اصلاحات مصوب ۱۳۸۶/۸/۲۷ و ۱۳۸۲

اسناد

1. Code of conduct for special procedures mandate holders: Adopted June 2007
2. Report Of Special rapporteur: 27 August 2014
3. Report of Special rapporteur: 28 February 2013
4. Report of United Nations Office on Drugs and Crime: World Drug Report 2011
5. Resolution of General Assembl: 15 March 2006 : 60/251
6. Resolution of Human Rights Council: 23 march 2011: A/HRC/16/L.25/Rev.1

پایگاه‌های اینترنتی

۱. پایگاه اطلاع رسانی مرکز آمار ایران : www.amar.org.ir
۲. سایت شهرداری تهران : www.tehran.ir
۳. خبرگزاری‌های رسمی

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال وقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایا تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سیهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir